

Wet zorg en dwang
Optimale vrijheid

Wet zorg en dwang

De Wet zorg en dwang – kortweg WZD – is ingevoerd in 2020. Deze wet bepaalt de rechten van mensen met dementie of een andere psychogeriatrische aandoening die onvrijwillige zorg krijgen. In deze folder leggen we uit wat onvrijwillige zorg is, en wat dit voor u als familielid of naaste betekent.

Onvrijwillige zorg

Als uw naaste bij ons komt wonen, beschrijven we in het zorgleefplan welke zorg nodig is. Dat doen we in overleg met u, uw naaste, de specialist ouderengeneeskunde (SO) en de verzorging. We houden daarbij uiteraard rekening met de persoonlijke wensen en voorkeuren van uw naaste.

Bij het maken van het zorgleefplan gaan we ervan uit dat vrijheid vanzelfsprekend is. Optimale (bewegings)vrijheid is dan ook het uitgangspunt. Onze bewoners hebben zoveel als mogelijk de regie over hun eigen leven.

Soms is het echter noodzakelijk om zorg te verlenen waarmee uw naaste het niet eens is. Als we die zorg toch moeten bieden, bijvoorbeeld om ernstig nadeel te voorkomen, is er sprake van onvrijwillige zorg. Dan geldt de Wet zorg en dwang.

Wat regelt de Wet zorg en dwang?

De Wet zorg en dwang (WZD) regelt en beschermt de rechten van mensen met dementie of een andere psychogeriatrische

aandoening die in een zorgcentrum of een kleinschalige woonvorm wonen. De wet bepaalt onder welke voorwaarden onvrijwillige zorg mag worden gegeven. De WZD zorgt er voor dat dit pas mag gebeuren als er geen alternatieven mogelijk zijn. Volgens de WZD mag onvrijwillige zorg alleen worden gegeven als er sprake is van een (dreigend) ernstig nadeel voor de persoon in kwestie of diens omgeving.

Wat is ernstig nadeel?

Als de volgende situaties voorkomen, of als de kans heel groot is dat dit gebeurt, hebben we het over (dreigend) ernstig nadeel:

- + Er dreigt levensgevaar, ernstig lichamelijk letsel, of ernstige psychische schade voor de bewoner zelf of voor anderen in zijn/haar omgeving;
- + De bewoner roept door zijn gedrag ernstige agressie bij anderen op;
- + De algemene veiligheid van mensen is in gevaar;
- + Het gedrag van de bewoner zorgt voor ernstige schade aan de inrichting of het gebouw.

Wanneer krijgt uw naaste met de Wet zorg en dwang te maken?

Uw naaste krijgt met de WZD te maken als er zorg nodig is die uw naaste niet wil, maar die in de ogen van de zorgverlener wel noodzakelijk is.

De zorgverantwoordelijke

De WZD verplicht Van Neynsel om iemand aan te stellen als zorgverantwoordelijke. Bij Van Neynsel kan dit afhankelijk van de zorgvraag de specialist ouderengeneeskunde (SO), kwaliteitsverpleegkundige of wijk-verpleegkundige zijn. De zorgverantwoordelijke is verantwoordelijk voor het schrijven, bespreken, uitvoeren en evalueren van het zorgplan.

Het stappenplan

Bij Van Neynsel is vrijheid een uitgangspunt. De WZD gaat ervan uit, net als wij, dat uw naaste alleen de zorg krijgt die hij/zij wenst. Onvrijwillige zorg is altijd het laatste middel. Worden we het samen niet eens over het toepassen van onvrijwillige zorg, dan moeten we volgens de WZD het stappenplan doorlopen. Uw naaste en u worden hierbij betrokken.

Stap 1

De zorgverantwoordelijke overlegt met minstens één ander deskundig persoon of er alternatieven zijn die de onvrijwillige zorg kunnen voorkomen. De andere deskundige moet een ander zorgberoep hebben dan de zorgverantwoordelijke, zodat de vraag ook van een andere kant bekeken kan worden.

Stap 2

Is er géén passend alternatief, dan komen er uitgebreidere overleggen met meer verschillende deskundigen. Komt in het zorgplan te staan dat onvrijwillige zorg onvermijdelijk en noodzakelijk is, dan moet het zorgplan beoordeeld worden door één van de WZD-functionarissen van Van Neynsel. Het uitgangspunt is om de onvrijwillige zorg binnen drie maanden af te bouwen.

Stap 3

Lukt het niet om de onvrijwillige zorg binnen drie maanden af te bouwen? Dan mag dit niet zomaar verlengd worden in het zorgplan. Er moet opnieuw met een frisse blik naar gekeken worden. Er komt een nieuw overleg waaraan ook een nieuwe deskundige deelneemt. De onvrijwillige zorg kan voor nog eens drie maanden worden verlengd, als dat noodzakelijk is.

Stap 4

Bij zeer ingewikkelde zorgsituaties kan het gebeuren dat de onvrijwillige zorg na de verlenging nog steeds niet afgebouwd kan worden. Dan wordt een deskundige uit een andere organisatie om advies gevraagd. De onvrijwillige zorg mag eventueel voor zes maanden worden verlengd. Daarna moet er een evaluatie komen.

Stap 5

Is ook na deze zes maanden een verlenging van de onvrijwillige zorg noodzakelijk? Dan wordt de situatie met meerder deskundigen uit verschillende disciplines geëvalueerd. Zij kunnen besluiten om de maatregel steeds voor maximaal zes maanden te verlengen.

Het doel van het stappenplan is om de onvrijwillige zorg te voorkomen of zo kort mogelijk te laten duren. Het stappenplan zorgt ervoor dat er steeds opnieuw naar de situatie van uw naaste wordt gekeken en dat er steeds naar alternatieven voor de onvrijwillige zorg wordt gezocht.

Noodsituaties

Soms is er sprake van een acute noodsituatie. Dan is er geen tijd voor overleg en moet er meteen gehandeld worden. De WZD-functionaris moet dan achteraf toestemming geven voor de onvrijwillige zorg. De onvrijwillige zorg mag maximaal 14 dagen worden ingezet. Tijdens deze veertien dagen kan er naar een alternatief worden gezocht of wordt het stappenplan toegepast, zodat de onvrijwillige zorg in het zorgplan kan worden opgenomen.

Toezicht op de uitvoering

De WZD-functionaris houdt binnen Van Neynsel toezicht op de uitvoering van de onvrijwillige zorg. De WZD-functionaris beoordeelt de zorgplannen en ziet toe dat besluiten zorgvuldig worden genomen. Dit is altijd een voor deze taak aangewezen specialist ouderengeneeskunde of GZ-psycholoog.

IBS-opname

Binnen de Regio Noordoost-Brabant heeft Van Neynsel periodiek een opnamefunctie. Dit betekent dat Van Neynsel in die periodes een bed beschikbaar moet hebben voor opnames binnen de regio. Deze plicht hebben we ongeveer twee keer per jaar, twee

maanden lang. In deze periode komt iemand met een toegewezen inbewaringstelling (IBS) bij ons te wonen in woning B1 van locatie Eemwijk. Is dit voor uw naaste van toepassing? Wij lichten dit proces graag kort toe:

De psychiater die uw naaste bezoekt heeft en de specialist ouderengeneeskunde (SO) van Van Neynsel hebben in overleg met elkaar besloten dat het noodzakelijk was om uw naaste direct op te nemen. Uw naaste maakt nu gebruik van een IBS-crisisbed bij Van Neynsel binnen de locatie Eemwijk (woning B1). Een IBS-crisisbed wordt alleen ingezet in een noodsituatie.

Omdat uw naaste verzet heeft getoond tegen de opname, of als het voor hem/haar of diens omgeving niet meer veilig was om thuis te blijven, heeft de burgemeester op advies van de psychiater een beschikking inbewaringstelling (IBS) afgegeven. Deze beschikking is 3 werkdagen geldig vanaf de dag van afgifte.

Binnen 1 werkdag na opname zal het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) contact opnemen met de woning waar uw naaste verblijft om te vragen of hij/zij zich nog steeds verzet tegen opname.

Als uw familielid zich nog verzet tegen opname volgen onderstaande stappen:

- + Het CIZ dient een verzoek tot verlenging van de IBS in bij de rechtbank;
- + De rechter neemt kort daarna een beslissing of de IBS verlengd wordt. Hiervoor vindt een zitting plaats waarbij de rechter, uw familielid en/of vertegenwoordiger, SO en eventuele andere betrokkenen aanwezig zullen zijn;
- + Binnen deze termijn doen Van Neynsel en collega-organisaties hun best om uw naaste zo snel mogelijk een verblijf aan te bieden op zijn/haar voorkeurslocatie;
- + Terwijl de IBS loopt, en bij blijvend verzet tegen opname, kan een aanvraag Rechterlijke Machtiging (RM)* ingediend worden door de zorgaanbieder;
- + Als uw naaste zich niet meer verzet tegen opname zal het CIZ een procedure voor WZD-artikel 21 opname en verblijf* in gang zetten. Van Neynsel doet deze aanvraag omdat uw naaste dan niet in staat is om een weloverwogen beslissing te nemen en de gevolgen niet kan overzien.
- + Al deze stappen zijn de verantwoordelijkheid van het CIZ en de zorgaanbieder. Zij zullen uw naaste en de vertegenwoordiger(s) tijdens dit traject informeren.

* Wat is een Rechterlijke Machtiging (RM)?

Een rechterlijke machtiging is een beslissing van de rechter om iemand gedwongen te laten opnemen. Deze kan worden aangevraagd bij sprake van verzet tegen opname wanneer dit wel noodzakelijk is. Een RM is geen spoedprocedure zoals de IBS. Een RM wordt aangevraagd als er geen haast is bij een gedwongen opname.

* Wat is WZD artikel 21: opname en verblijf?

Artikel 21 is een juridische titel voor opname van cliënten met bijvoorbeeld dementie die zelf geen weloverwogen keuze kunnen maken voor een opname en die zich daar ook niet tegen (kunnen) verzetten. In de wet staat dat een onafhankelijke instantie, het CIZ in dit geval, toetst wat de houding van de cliënt is over de opname. Dit is een recht van de cliënt. Het staat de cliënt vrij om de accommodatie op elk moment te verlaten. Artikel 21 impliceert een opname op een open afdeling.

De cliëntenvertrouwenspersoon

Als u of uw naaste behoefte heeft aan advies of hulp bij zaken die te maken hebben met onvrijwillige zorg, dan kunt u een beroep doen op een onafhankelijke, externe cliëntvertrouwenspersoon. De cliëntenvertrouwenspersoon van Adviespunt Zorgbelang beantwoordt al uw vragen over de rechten van uw familielid bij onvrijwillige zorg, of over de opname en het verblijf in een van onze locaties. De cliëntenvertrouwenspersoon helpt u ook om uw onvrede of een klacht bespreekbaar te maken. Op de website www.adviespuntzorgbelang.nl vindt u hierover meer informatie.

De cliëntvertrouwenspersoon van Van Neynsel kunt u vinden op [onze website](#).

Klachtenregeling

Bent u het niet eens met het besluit om onvrijwillige zorg in het zorgplan op te nemen, of bijvoorbeeld het oordeel over de wilsonbekwaamheid, dan kunt u een klacht indienen bij een klachtenfunctionaris van Van Neynsel of een externe klachtencommissie. Meer informatie hierover staat op

Klachtenregeling - Van Neynsel, 's-Hertogenbosch en Vught.

Ook voor u als naaste/
verantwoordelijke is (crisis)opname
ingrijpend. Stel daarom gerust uw vragen
aan onze medewerkers, loop binnen
als u wilt, of schuif aan voor
een kopje koffie.